

FRÁSÖGN

af 125. þingi Alþjóðáþingmannasambandsins (IPU) og tengdum fundum í Bern 16. - 19. október 2011.

Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefndar IPU sótti fundinn Þuríður Backman formaður auk Örnur Gerðar Bang, ritara Íslandsdeildar. Helstu mál á dagskrá voru aðgengi að heilbrigðisþjónustu með áherslu á konur og börn, dreifing valds en ekki eingöngu auðs í heiminum og þann lærdóm sem draga má af atburðum síðustu mánaða í Mið-Austurlöndum og Norður-Afríku. Auk þess fór fram utandagskrárumræða um ástandið í Sómalíu. Þá var rætt um tillögur að framtíðaráætlun IPU fyrir 2012 - 2017 og framtíðarsýn sambandsins. Um 534 þingmenn frá 127 ríkjum sóttu þingið, þar af 36 þingforsetar.

Tólfplús-hópurinn, sem er samstarfsvettvangur vestrænna lýðræðisríkja, hittist að venju flesta morgna meðan á þinginu stóð. Á þeim fundum er farið yfir helstu mál þingsins og afstaða sendinefnda samræmd eins og hægt er, auk þess sem valdir eru fulltrúar hópsins í embætti og störf á vegum IPU. Formaður hópsins, Robert del Picchia frá Frakklandi, stýrði fundunum. Fulltrúar tólfplús-hópsins í framkvæmdastjórn IPU kynntu helstu niðurstöður funda stjórnarinnar sem haldinn var í Genf 8. - 9. september og funda stjórnarnefndar tólfplús-hópsins sem haldinn var 11. - 12. september sl. Tillögur að framtíðaráætlun IPU fyrir 2012 - 2017 og drög að fjárhagsáætlun IPU fyrir árið 2012 voru aðalræðuefni fundanna. Þá var Krister Örnfjäder, norrænn fulltrúi í framkvæmdastjórn IPU, valinn formaður undirnefndar um fjármál IPU sem skipuð er fulltrúum allra landfræðihópanna. Jafnframt var frambjóðendum tveimur til embættis forseta IPU, þeim Abdelwahad Radi frá Marakkó og Nurhayati Ali Assegaf frá Indónesíu, boðið að kynna áhersluatriði sín fyrir nefndarmönnum tólfplús-hópsins. Fram fór kosning um lausa stöðu tólfplús-hópsins í framkvæmdastjórn IPU og hlaut þýski þingmaðurinn Josef Winkler kosningu. Tólfplús-hópurinn á fjóra fulltrúa í stjórninni. Framkvæmdastjórnin hefur umsjón með rekstri samtakanna og er hún skipuð 17 fulltrúum sem kosnir eru til fjögurra ára.

Við setningu 125. þingsins flutti forseti IPU, Theo-Ben Gurirab, ávarp þar sem hann bauð þátttakendur velkomna og kynnti dagskrá þingsins. Hann sagði umræðuefni þingsins endurspeglar það sem efst er á baugi í heiminum. Í ríkjum N-Afríku og Miðausturlanda eiga sér stað afgerandi breytingar og löngun almennings eftir frelsi og lýðræði hefur kallað fram atburðarás sem hefði verið óhugsandi fyrir aðeins ári síðan. Hann bætti við að ólýðræðislegir stjórnhættir og kúgun geti aldrei kallað fram frið og öryggi í ríkjum heims. Aðrir sem ávörpuðu þingið voru Micheline Calmy-Rey, forseti Sviss, Jean-René Germanier, forseti neðri deildar svissneska þingsins, Hansheiri Inderkum, forseti efri deildar svissneska þingsins, Alexander Tchäppät, borgarstjóri Bern og Ban Ki-moon, framkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna. Ban Ki-moon minnti nefndarmenn á að sáttmáli Sameinuðu þjóðanna hæfist á orðunum „við fólkið“ og sagði það vera ástæðu þess að hvert sem hann fari leiti hann uppi þingmenn. Þið eruð rödd fólksins, vona þeirra og vilja, bætti hann við. Þá lagði hann áherslu á mikilvægi þess að auka þátttöku kvenna á öllum sviðum samfélagsins, einnig í stjórnámálum. Konur eru helmingur mannkyns og búa yfir ónýttum hæfileikum sem ber að virkja og veita brautargengi. Setningarathöfninni lauk með yfirlýsingu forseta Sviss sem bauð 1.300 þátttakendur frá 130 löndum velkomna á þingið með þeim orðum að sambandið hafi hlutverki að gegna við að leita að svörum eða lausnum við þeim áskorunum sem blasa við ríkjum alþjóðasamfélagsins í dag.

Þrjár tillögur að neyðarályktun voru lagðar fram fyrir upphaf þingsins, af Namibíu, Íran og Palestínu, en aðeins er hægt að taka fyrir eitt mál utan dagskrár á hverju þingi samkvæmt reglum IPU. Þar sem tillögur Namibíu og Íran fjölluðu báðar um ástandið í Sómalíu dró Íran sína tillögu til baka. Tillaga Palestínu fjallaði um sjálfsákvörðunarrétt Palestínnumanna og var

hún einnig dregin til baka. Tillaga Namibíu var samþykkt einróma af þinginu. Yfirskrift tillögunnar var: Aðstæður íbúa Sómalíu sem búa við hungursneyð og viðleitni aðildarríkja IPU til aðstoðar. Í umræðum um neyðarályktunina lýstu þingmenn yfir miklum áhyggjum af ástandinu og stuðningi við Sómalíu. Í neyðarályktuninni voru allir þingmenn hvattir til að efla alþjóðlegt þingmannasamstarf með það að markmiði að stuðla að aukinni aðstoð til að draga úr þjáningum og hungri í Sómalíu og á Horni Afríku. Ályktun þingsins endurspeglar málefni umræðunnar og var hún samþykkt einróma.

Umræður um skýrslur fastanefndanna þriggja fóru fram sem pallborðsumræður þar sem efni skýrslunnar var kynnt af skýrsluhöfundum og sérfræðingum og í framhaldinu tóku þingmenn þátt í umræðum. Í 1. nefnd, um frið og alþjóðleg öryggismál, var umræðuefnið efling og iðkun góðra stjórnháttanna sem leið að friði og öryggi: Sá lærdómur sem draga má af atburðum síðustu mánaða í Mið austurlöndum og Norður-Afríku. Skýrsluhöfundar skýrðu fundargestum frá framgangi vinnu nefndarinnar við undirbúning skýrslunnar sem flutt verður á vorþinginu í Uganda. Í 2. nefnd, um sjálfbæra þróun, efnahags- og viðskiptamál, var fjallað um málefnið dreifing valds en ekki eingöngu auðs í heiminum: Eignarhald á alþjóðlegu viðhorfi

Í 3. nefnd, um lýðræði og mannréttindi, var fjallaði um aðgengi að heilbrigðisþjónustu sem mannréttindi með áherslu á konur og börn. Skýrsluhöfundarnir tveir voru sammála um að undirliggjandi ástæður slæms heilsufars kvenna og barna væru m.a. ófullnægjandi og veik heilbrigðiskerfi, skortur á fjármagni og mannafla, sér í lagi þar sem fátækt er rótgróin, og félagslegur og fjárhagslegur ójöfnuður gagnvart konum og börnum sem kemur í veg fyrir aðgang að heilbrigðisþjónustu. Viss árangur hefði náðst við að fækka ótímabærum dauðsföllum barna og mæðra með alþjóðlegu átaki síðustu ára en engu að síður sé langt í að þúsaldarmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna verði náð. Þuríður tók þátt í umræðum nefndarinnar og lagði til að bætt yrði við kafla í skýrsluna þar sem rætt yrði um málefni staðgöngumæðra. Hún sagði málefni staðgöngumæðra vekja upp margar spurningar sem snúa m.a. að siðferði, vísindum, lagasetningum, alþjóðavæðingu og ekki síst heilsufari kvenna. Mikilvægt væri að skoða hugstakið út frá breiðum grunni með sérstaka áherslu á þróunarlöndin. Nefnd um málefni Sameinuðu þjóðanna (SÞ) fundaði í tengslum við þingið og fjallaði m.a. um kjarnorkuafvopnun og þróun samstarfs milli Sameinuðu þjóðanna, þjóðþinga og IPU.

Ráð IPU kom tvisvar saman á þinginu og afgreiddi fjölda mála. Aðildarríki IPU eru nú 159. Samþykkt var fjárhagsáætlun fyrir 2012 og yfirlit yfir skipulagða fundi og framkvæmdir fyrir 2012 - 2014. Framkvæmdastjórn IPU lagði ríka áherslu á lækkingu útgjalda sambandsins í ljósi bágrar fjárhagsstöðu margra aðildarríkja og var samþykkt að lækka útgöld frá 2011 um 7 % í fjárhagsáætlun fyrir árið 2012. Jafnframt lagði framkvæmdastjórnin til að rætt verði um frekari lækkingu útgjalda á vorþingi IPU 2012. Þá samþykkti ráðið samhljóða framtíðaráætlun IPU fyrir 2012 - 2017 og er það í fyrsta sinn sem slík áætlun er samþykkt. Í áætluninni er lögð áhersla á rannsóknir, siðareglur, tæknilega aðstoð, jafnrétti kynjanna og mannréttindi. Áætlunin endurspeglar sambandið, verkefni þess og framtíðarsýn. Enn fremur var Abdelwahad Radi frá Marakkó kosinn nýr forseti IPU til næstu þriggja ára. Valið stóð á milli hans og Nurhayati Ali Assegaf frá Indónesíu. Þingin í Miðbaugs-Gíneu og Níger fengu endurinnngöngu í IPU og Tjad var samþykkt sem nýtt aðildarríki. Þá var Líberíu og Kómóreyjum vikið úr samtökunum vegna vangaldinna þátttökugjalda í þrjú ár.

Nefnd um mannréttindi þingmanna kynnti skýrslur um brot gegn mannréttindum þingmanna og samþykkti ráð IPU fjölmargar ályktanir á grundvelli þeirra. Mál Birgittu Jónsdóttur þingmanns hefur verið til umræðu hjá nefndinni síðan í vor og var hún boðuð til fundar með nefndinni þar sem málið hennar var skoðað sérstaklega. Ályktun á grundvelli máls Birgittu var samþykkt á ráðsfundi. Þess má geta að 158 þingfulltrúar á 125. þingi IPU voru konur (29%), sem er lakari árangur en náðist á síðasta þingi (32%). Þingin 2012 verða bæði haldin utan Genf, vorþingið verður haldið í Kampala í Uganda 31. mars – 5. apríl og haustþingið í Quebec í Kanada 21. - 26. október. Þá hefur Ekvador boðist til að halda vorþing 2013. Frekari upplýsingar má nálgast á nefndasíðu og á vefsvæðinu: <http://www.ipu.org/>.

